

бюджет не втратить надходження. Але ми вже мали досвід суттєвого зниження ставки податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску. У результаті місцеві бюджети та пенсійний фонд понесли значні втрати надходжень. Натомість очікуваної легалізації доходів не відбулося.

Узагальнюючи, робимо висновок, що шукати креативні шляхи реформування податкової системи необхідно, але будь яка ідея має супроводжуватися відповідними розрахунками і оцінкою наслідків.

Література

1. Антикорупційна податкова реформа приведе податкову систему держави у відповідність до економічних викликів. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/232239.html.
2. Китайчук Т. Перспективи та недоліки радикальної податкової реформи. *Економіка та суспільство*. 2020. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1622>.
3. Податкова реформа "все по 10": у Мінфіні пояснили, чому Україні варто відмовитись від цієї ідеї. URL: <https://focus.ua/uk/economics/542859-nalogovaya-reforma-vse-po-10-v-minfine-obyasnili-pochemu-ukraine-stoit-otkazatsya-ot-etoj-idei>.

УДК 303.01:005.915:338.48-051

*Грищенко С. І., аспірант
науковий керівник Тарасенко І. О., д.е.н., професор
Київський національний університет технологій та дизайну*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Військова агресія, розпочата проти України у 2022 році з боку РФ, мала негативні наслідки для багатьох галузей економіки України, серед яких однією з найбільш постраждалих виявилася туристична. Так, відповідно до [1], бюджет України втратив третину надходжень від туризму, а значна частина компаній закрилася. Фінансовий менеджмент у сфері туризму являє собою систему інструментів, методів, форм розроблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з процесами формування, розподілу та використання фінансових ресурсів для досягнення стійкості фінансового стану та ефективної діяльності суб'єктів туристичної діяльності (СТД).

Проблеми ефективного фінансового менеджменту знайшли відображення в працях таких закордонних і вітчизняних науковців як: Р. Брейлі, Дж.К. Ван Хорн, О. Дацій, Б. Колас, В. Корінев, С. Майєрс, М. Міллер, Ф. Модільяні, А. Шеремет та інших. Проте, ряд питань теоретичного і практичного характеру до цих пір є дискусійними, залишаються невирішеними окремі проблемні питання управління фінансами суб'єктів туристичного бізнесу.

Відповідно до Закону України «Про туризм», туристична діяльність – це діяльність з надання різноманітних туристичних послуг, зокрема щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, а також послуг закладів культури, спорту, побуту, розваг тощо, які спрямовані на задоволення потреб туристів [2]. Відповідно, суб'єкти туристичної діяльності – це підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, фізичні особи, що зареєстровані у встановленому чинним законодавством України порядку і мають ліцензію на здійснення діяльності, пов'язаної з наданням туристичних послуг. В табл. 1 наведено наукові підходи до трактування поняття фінансового менеджменту.

Таблиця 1

Теоретичні основи визначення сутності та елементів системи фінансового менеджменту (СФМ) СТД

Складова	Зміст
Поняття фінансового менеджменту	Фінансовий менеджмент – це: «управління фінансовими ресурсами і капіталом підприємства» [3]; «система раціонального і ефективного використання капіталу, механізм керування рухом фінансових ресурсів» [4, с. 15]; «процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта і оптимізацією обороту його грошових коштів» [5, с. 11]; «процес вироблення політики щодо формування капіталу корпорації та його розподілу, прийняття рішень відповідно до політики, планування фінансової діяльності, складання і аналізу фінансової звітності, організації контролю за виконанням рішень; управління обмеженою сумою коштів та їх витрачанням в умовах невизначеності ринкових відносин і ризику» [5, с. 28]. Пропоноване визначення: ФМ – система управління, яка є частиною загальної системи управління суб'єктом господарювання; орієнтована на досягнення стратегічних і тактичних цілей СТД; включає комплекс принципів, методів і форм організації фінансової діяльності.
Принципи фінансового менеджменту	принципи важливості, повноти, оперативності, динамічності, достовірності, безперервності, циклічності, реальності, ефективності та узгодженості з іншими економічними процесами СТД.
Функції СФМ	внутрішньо-фінансове планування; прийняття фінансових рішень; аналіз та оцінка фінансового стану; управління оборотними активами і ліквідністю; управління інвестиційним портфелем; управління структурою капіталу; управління фінансовими ризиками; залучення джерел фінансування та їх використання; організація розрахунків з бюджетом; укладання договорів; інші функції.
Елементи СФМ	принципи забезпечення високої фінансової стійкості в процесі їх розвитку; заходи з оптимізації структури фінансових ресурсів і забезпечення постійної платоспроможності, зростання ринкової та економічної доданої вартості; способи залучення коштів на найвигідніших для підприємства умовах; методи раціонального формування й використання грошових потоків з метою отримання позитивних фінансових результатів СТД.
Параметри та критерії ефективності СФМ	достатність обсягу наявних фінансових ресурсів; оптимальний розмір грошових потоків; економічна доцільність витрат та їх вплив на кінцеві результати діяльності; обґрунтованість результатів фінансово-господарської діяльності СТД як бази для прийняття управлінських рішень з позицій зростання вартості; рівень ризиків та можливість їх зниження.

Узагальнюючи наукові підходи щодо визначення поняття «фінансовий менеджмент» (див. табл. 1), можна зробити висновок про неоднозначне його трактування багатьма вченими. Відповідно до предмета дослідження пропонується розглядати фінансовий менеджмент як підсистему загальної системи управління, що включає комплекс принципів, функцій, засобів, форм та важелів управління фінансово-господарською діяльністю СТД для досягнення їх стратегічних і тактичних цілей. Основною метою фінансового менеджменту є отримання максимальної фінансової вигоди від функціонування в інтересах власників підприємства та зростання його вартості.

Сучасні системи фінансового менеджменту розробляють з використанням ІТ-технологій, а їх функціонування підтримується за допомогою програмного забезпечення, зокрема [7]: ERP – система планування ресурсів підприємства; EAM – система управління основними фондами підприємства; MES – система оперативного управління виробництвом; CRM – система управління взаємовідносинами з клієнтами.

Література

1. Скільки туризм України недоотримав через війну – суми податків. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/spad-tretinu-stalo-vidomo-skilki-turizm-ukrayini-1678791650.html>.
2. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Мацола В. І. Рекреаційно-оздоровчо-туристичний комплекс (питання теорії, методології і практики): монографія. Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2008. 278 с.

4. Данилюк М. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІМЕ, 2015. 212 с.
5. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента: В 2-х т. Т. 1. К.: НИКА-Центр, 1999. 590 с.
6. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій: підручник. К.: КНЕУ, 2004. 566 с.
7. Що таке фінансовий менеджмент? URL: <https://biznesua.com.ua/shho-take-finansoviy-menedzhment/>

УДК 330.34:332.142

*Олефіренко К. С., аспірант
науковий керівник Тарасенко І. О., д.е.н., професор
Київський національний університет технологій та дизайну*

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННОМУ ПЕРІОДІ

Кінець другого тисячоліття ознаменувався великою кількістю політичних, економічних, фінансових, екологічних, технологічних, інформаційних, ідеологічних, демографічних та інших проблем, які визначили перед світовою спільнотою проблему необхідності розробки концепції стійкого довготривалого розвитку. Відомими вченими та політиками, серед яких О. Білорус, М. Згуровський, Ю. Мацейко, Д. Лук'яненко, С. Соколенко, Я. Жаліло, Я. Базилук та інші, глобальні тенденції економічного розвитку оцінюються все більш критично з усвідомленням ресурсних і екологічних меж зростання, руйнуванням духовних цінностей, деградацією природного середовища і людини. Про ці проблеми було проголошено на міжнародному форумі в 1992 році в м. Ріо-де-Жанейро та підтверджено на самміті «Стійкий розвиток світової цивілізації» в Йоганнесбургу в 2002 році. У зв'язку з цим закономірно виникло питання про особливості сучасного етапу розвитку економіки України, його характер, чинники та взаємозв'язок з розвитком світової економіки в умовах глобалізації. Це знайшло відображення в Стратегії сталого розвитку України до 2030 року та Національному плані дій до 2020 року по впровадженню Стратегії [1].

Україна відчула вплив глобалізації вже з перших років незалежності, коли її економіка і суспільна сфера стали відкритими для світу. Нові явища принесли країні нові можливості та перспективи. Але, поряд з позитивними чинниками глобалізації, країна опинилася під впливом множини викликів і загроз. До основних загроз, які в умовах глобалізації впливають на розвиток національних економік, належать [2; 3, с. 45]: посилення деструктивного впливу з боку потужних держав і міжнародних об'єднань; витіснення країни зі світових ринків через неконкурентоспроможність економіки і відсутність механізмів адаптації національного господарства до умов глобалізації; посилення спекулятивних атак на національну грошову одиницю та фінансову стабільність; відтік ресурсів з країни за низькими цінами або приплив надмірної їх кількості, що викликає дестабілізацію на окремих важливих ринках.

У 2022 році до цих загроз також додалися втрати, спричинені військовою агресією з боку РФ. До основних наслідків війни для України слід віднести: (1) *соціальні*: людські жертви; зростання безробіття; руйнування соціальної інфраструктури; соціальна незахищеність населення; проблеми з водо- та електропостачанням, медичною та соціальною реабілітацією постраждалих; переміщення населення із зон активних бойових дій; перебої у роботі закладів освіти, призупинення складання ЗНО; (2) *екологічні*: порушення екосистем та природоохоронних територій; руйнування промислових, екологічно-небезпечних об'єктів; погіршення санітарно-гігієнічних показників джерел питної води; забруднення атмосферного повітря; порушення геологічного середовища; (3) *економічні*: закриття підприємств (в тому числі, бюджетотворюючих); збитки,